

IGRE U MOM SRCU

TAKO SU GOVORILI KOSTA I LOVRO

Lovro Matačić

Kosta Spaić

Piše: Vedran Benić

U ovoj jubilarnoj 70. obljetnici Igara, često se na temelju bogate prošlosti teatra Igara, postavlja pitanje: što i kako dalje. Kako su o toj temi svojedobno govorili oni koji su u nekim umjetnički prekretničkim razdobljima tu povijest Igara stvarali?

U programskoj knjižici uz XV. obljetnicu Igara Kosta Spaić na zanimljiv je i jednostavan način najavio ono što će te 1964. godine ostvariti u svojoj legendarnoj predstavi „Dunda Maroja“, koja je kasnije ocijenjena početkom prave ambijentalnosti teatra Igara.

„Scenskim prostorom ne može postati *bilo koja zgrada, bilo koje drvo, bilo koji zid*“ – napisao je Spaić. „Samo one zgrade, samo oni trgovci, samo oni prostori koji su doživjeli tisuće ljudskih sudbina, komičnih ili tragičnih, i koji još uvijek o njima govore, koji govore o sudbini jedne kulture, prostori u kojima je nevidljivom rukom ispisana čitava jedna povijest, samo oni mogu postati plodno tlo da se na njemu u kratkom trajanju jedne kazališne predstave ponovno rode nove ljudske sudbine, samo oni mogu izgubiti svoje svakodnevne upotrebne vrijednosti i dobiti kazališno-scenske vrijednosti. Od takvih zgrada, trgova i prirode, od takvih značajnih i živih kamenih svjedoka ljudskih sudbina stvoren je i grad Dubrovnik.“

Pretpostavke za takve scenske mogućnosti Dubrovnika, smatra Spaić, su „njegova arhitektonska ‘skladnost’ i njegov mediteranski karakter. Kad u Dubrovniku odaberemo jedan prostor (trg, zgradu, park) za scenski manifestaciju, taj se prostor ne izdvaja iz arhitektonske cjeline u koju je uklopljen, on je samo našim izborom došao u fokus naše pažnje za tu izvedbu. Gledalac ga u mašti povezuje sa većom arhitektonskom cjelinom, isto kao što glumac svoj prostor, svoju ‘pozornicu’, doživljava kao dio veće cjeline. Iz toga je vidljivo kako se ti jasno razdvojeni prostori u kazalištu (pozornica i gledalište) u Dubrovniku kod svake kazališne manifestacije spajaju u jednu je-

dinstvenu cjelinu. Iz tog aspekta Dubrovnik je kazališni prostor sa bezbroj scena i gledališta, to je čudesni *Njarnjas – grad*.“

Kao što se na pozornicu kazališta-kutije ne smiju direktno unositi elementi iz „realnog“ svijeta, jer u tom okruženju postaju „neprirodni“, jednako, piše dalje Spaić „u većini slučajeva postaju lažni umjetno stvoreni scenografski objekti koje lijepimo na arhitekturu ili prirodu Dubrovnika u svrhu nekog ‘uljepšavanja’. Ako su takvi zahvati iz bilo kojih razloga neophodno potrebni, moralo bi se kod toga postupati što ‘bezbolnije’, što diskretnije.“

U skladu s ovim napisom, Spaić je te godine u „Dundu Maroju“ na Gundulićevoj poljani Rim dočarao s tek nekoliko odsječenih kaširanih stupova i jednim kaširanim kipom, koje su glumci pred publikom unosili na scenu na Pometove riječi iz prologa: „Komedija će bit u Rimu...“ Za sve ostalo koristio je izvornu dubrovačku arhitekturu. Također su, u suradnji s adaptorom scenskog prostora Zvonkom Šulerom, s tim „Dundom“ u dramskom programu Igara za uvijek protjerani do tada često korišteni kazališni *praktikabli*, drveni podijumi, a gluma je na pridodan način spuštena na dubrovačko tlo.

Lovro Matačić jednako je jednostavnim riječima pet godina kasnije u jednoj emisiji TVZ progovorio o još jednom „vječnom“ pitanju Igara. Naime, o koncepciji glazbenog programa: „Uvijek se kaže gdje je koncepcija, da festival nema koncepciju. Ja vas pitam koji festival ima koncepciju. Osim Bayreutha, koji je posvećen Wagneru, oni igraju samo Wagnera. To je naravski koncept. Već Salzburg koji je imao sreću da je Mozart tamo rođen, izvode naravno prvenstveno Mozarta, ali daju i Othela. To već nije koncepcija. Stvar je u tome da treba točno odrediti poziciju proze i poziciju glazbe na Dubrovačkim ljetnim igrama.“

A to se polako dobro razvija, zaključio je 1969. maestro Matačić.